

Teza: lustracja

Na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego sądy dyscyplinarne nie są zobowiązane orzekać kary pozbawienia prawa wykonywania zawodu za złożenie przez radcę prawnego niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego.

Sygn. akt **WO – 32/18**

ORZECZENIE

z dnia 8 maja 2018 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Stefan Mazurkiewicz /sprawozdawca/

Sędziowie: SWSD Rafał Ziemiński

SWSD Adela Maria Fischer

Protokolant: Aneta Stefańska

z udziałem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Michała Jasiaka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 maja 2018 r. sprawy radcy prawnego **J. P.**

obwinionego z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (tekst jednolity Uchwała nr 8/ (...) Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r.) w zw. z art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 18.10.2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tego dokumentu (Dz. U. z 2017 r. poz. 2186)

na skutek odwołania wniesionego przez Ministra Sprawiedliwości od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w T. z dnia 07 grudnia 2017 r., sygn. akt OSD 3/2017

orzeka:

I.

utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie,

II.

kosztami postępowania odwoławczego w kwocie 1.200,00 zł (słownie: jeden tysiąc dwieście złotych) obciąża Krajową Izbę Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Radca Prawny J. P. został obwiniony o to, że w dniu 12 marca 2008 r. złożył niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne w związku z wykonywaniem funkcji publicznej radcy prawnego, w części dotyczącej oświadczenia, że nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów stwierdzonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 15 września 2016 r., sygn. akt II K 56/15 tj. o przewinienie dyscyplinarne określone w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (tekst jednolity Uchwała nr 8/ (...) Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r.)

w zw. z art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 18.10.2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tego dokumentu.

Orzeczeniem Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w T. z dnia 07 grudnia 2017 r. (sygn. akt OSD 3/2017) uznano radcę prawnego J. P. za winnego zarzucanego mu czynu i za ten czyn na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 4 oraz art. 65 ust. 2b ustawy o radcach prawnych wymierzono mu karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas trzech lat i trzech miesięcy oraz zakaz wykonywania patronatu na czas dwóch lat.

Na powyższe orzeczenie odwołanie wniósł Minister Sprawiedliwości, zaskarżając je na niekorzyść obwinionego w zakresie rozstrzygnięcia o karze dyscyplinarnej. Odwołujący zarzucił orzeczeniu rażąco niewspółmierność wymierzonej obwinionemu kary w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości czynów oraz stopnia winy radcy prawnego J. P.. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wymierzenie obwinionemu kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Zdaniem skarżącego rozstrzygnięcie Sądu I instancji w kwestii kary nie jest wyczerpujące, ponieważ szkodliwość czynu obwinionego jest bardzo wysoka, a jego zachowanie podważa fundamenty wykonywania zawodu radcy prawnego, nadto godzi w imię całego wymiaru sprawiedliwości. Obwiniony wykonując zawód radcy prawnego powinien w sposób szczególny przestrzegać określonych standardów i zasad etyki. Skarżący argumentuje, iż złożenie niezgodnego oświadczenia lustracyjnego świadczy o utracie przez obwinionego m. in. takich cech jak uczciwość, a w konsekwencji doprowadziło to do wniosku, że obwiniony nie daje rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego. Dlatego też, zdaniem skarżącego, niewymierzenie obwinionemu kary najsurowszej jest rażąco łagodnym traktowaniem.

W odpowiedzi na powyższe odwołanie, obrońca obwinionego wniósł o utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia. Obrońca uzasadniając swoje stanowisko wskazał, iż zmiana kary przez sąd odwoławczy jest możliwa jedynie, gdy sąd I instancji orzeknie karę rażąco niewspółmierną do popełnionego czynu, nie jest zaś podstawą zmiany jakakolwiek różnica w ocenie wymiaru kary. Ponadto obrońca podniósł, że w analogicznych stanach faktycznych wymierzane są kary zawieszenia prawa wykonywania zawodu oraz zakazy wykonywania patronatu, jako kary adekwatne, spełniające swoje cele.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny, zważył co następuje:

Wywiedzione przez skarżącego odwołanie okazało się bezzasadne i nie mogło doprowadzić do zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez zmianę orzeczonej względem obwinionego kary, albowiem w żadnym razie nie można uznać, iż orzeczona przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w T. kara jest rażąco niewspółmierna do popełnionego przez obwinionego czynu dyscyplinarnego.

Bezspornym jest, iż radca prawny J. P. w dniu 12 marca 2008 r. złożył niezgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne, w związku z wykonywaną funkcją radcy prawnego, w części dotyczącej oświadczenia, że nie był współpracownikiem w rozumieniu art. 3a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, co zostało potwierdzone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 15 września 2016 r. (sygn. akt II K 56/15).

Zgodnie z art. 21f ust. 1 i 2 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów za złożenie przez radcę prawnego niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu, sąd dyscyplinarny orzeka karę złożenia z urzędu lub inną przewidzianą

w odpowiednich ustawach karę dyscyplinarną skutkującą pozbawieniem pełnionej funkcji publicznej; przepisów o przedawnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym nie stosuje się. Jednakże na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 2011 r., sygn. akt K 19/08 zdanie pierwsze przytoczonego przepisu utraciło moc. Oznacza to, że sądy dyscyplinarne są uprawnione do różnicowania sankcji stosownie do okoliczności i stopnia

winy, a w miejsce przepisu, który utracił moc, obowiązane są stosować odpowiednie przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym.

Ustawa o radcach prawnych zawiera katalog kar w art. 65 ust. 1, nie zawiera natomiast dyrektyw wymiaru kary. Przy wyborze rodzaju i wysokości kary sąd dyscyplinarny uwzględnia stopień społecznej szkodliwości przewinienia dyscyplinarnego, a także bierze pod uwagę wiele okoliczności, takich jak stopień zawinienia, sposób zachowania się radcy prawnego, rodzaj i stopień naruszenia ciążyących na nim obowiązków, ujemne następstwa przewinienia, dotychczasowy sposób wykonywania zawodu i zachowanie się po popełnieniu czynu. W orzecznictwie podkreśla się, że podstawę odwoławczą może stanowić tylko taka niewspółmierność kary, która ma charakter rażąco. Rażąca niewspółmierność kary ma miejsce wówczas, gdy kara orzeczona w stosunku do obwinionego nie uwzględnia w stopniu należytych dyrektyw sądowego wymiaru kary. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r. sygn. akt SDI 25/09). Ważną cechą odpowiedzialności dyscyplinarnej jest to, że – co do zasady – brak jest tutaj ustawowego przyporządkowania poszczególnych kar do określonych deliktów dyscyplinarnych. Daje to organom dyscyplinarnym możliwość wzięcia pod uwagę wszelkich okoliczności dotyczących zarówno samego czynu i sprawy, jak i ich społecznego kontekstu, w celu zapewnienia adekwatności kary do czynu. Rodzaj kary powinien więc zależeć od rodzaju naruszenia i jego wagi, stopnia szkodliwości społecznej czynu, stopnia zawinienia sprawcy oraz okoliczności łagodzących albo obciążających (T. Jaroszyński, Komentarz do art. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w: T. Jaroszyński, A. Sękowska, P. Skuczyński, Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz, Warszawa 2016, s. 34).

W tym miejscu należy zauważyć, że orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego wymierza karę za czyn polegający na złożeniu oświadczenia lustracyjnego niezgodnego z prawdą, nie za fakt bycia tajnym współpracownikiem. Biorąc to pod uwagę, jak również fakt, iż Sąd I instancji orzekł karę, która pod względem surowości jest kolejną po karze pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego nie sposób uznać, iż kara ta jest rażąco niewspółmierna.

Rażąca niewspółmierność kary to taki stan rzeczy, w którym występuje zasadnicza nieproporcjonalność pomiędzy popełnionym czynem, a orzeczoną karą, która w dodatku wymierzona została niezależnie od obowiązujących w tym zakresie dyrektyw wymiaru kary. W związku z tym karą rażąco niewspółmierną pozostaje taka kara, której wymiar pozostaje w jaskrawej dysproporcji w stosunku do kary, jaką przeważnie wymierza się za dany delikt dyscyplinarny. Nadto jak podkreśla się w orzecznictwie sądów dyscyplinarnych, kara wymierzona w postępowaniu dyscyplinarnym winna być adekwatnie surowa do kary wymierzonej w postępowaniu lustracyjnym – wobec obwinionego w postępowaniu lustracyjnym orzeczono m. in. zakaz pełnienia funkcji publicznej, o której mowa w art. 4 pkt 47 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tego dokumentu na okres 4 lat.

Uwzględniając powyższe oraz biorąc pod uwagę treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 2011 r., sygn. akt K 19/08, mocą którego sądy dyscyplinarne uprawnione są do różnicowania kar dyscyplinarnych za popełnione delikty, w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego orzeczona przez Sąd I instancji wobec obwinionego kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas trzech lat i trzech miesięcy oraz zakaz wykonywania patronatu na czas dwóch lat jest adekwatna do stopnia winy obwinionego i stopnia szkodliwości społecznej popełnionego deliktu dyscyplinarnego. Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał tę karę za współmierną i należyście realizującą dyrektywy wymiaru kary, nadto uznając, iż będzie wystarczająca do osiągnięcia swoich celów wychowawczych i zapobiegawczych. Z powyższych względów odwołanie skarżącego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny, tylko na marginesie, pragnie wskazać, iż czyn obwinionego, jako czyn popełniony w dniu 12 marca 2008 r. podlega pod Kodeks Etyki Radców Prawnych uchwalony w dniu 10 listopada 2007 r. (Uchwała nr 5/2007 VIII Krajowego Zjazdu Radców Prawnych w sprawie uchwalenia Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), a który obowiązywał od 01 stycznia 2008 r. do 27 grudnia 2010 r. Stwierdzając jednak, iż brzmienie art. 6 ust. 2 Kodeksu nie uległo zmianie, nie zaszła konieczność zmiany kwalifikacji prawnej czynu.

W trakcie kontroli instancyjnej nie stwierdzono również, aby w sprawie wystąpiły bezwzględne przyczyny odwoławcze, dlatego mając na uwadze powyższe Wyższy Sąd Dyscyplinarny na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych w zw. z § 1 ust. 1 pkt 2 uchwały nr 86/IX/2015 r. Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego.